

We wrześniu 2025 r. sędziowie Sądu UE wybrali prezesów izb Sądu na okres 3 lat. Prezesami zostały m.in. Nina Półtorak i Krystyna Kowalik-Bańczyk, członkinie Kolegium Redakcyjnego naszego czasopisma. Rada Naukowa i Kolegium Redakcyjne EPS składają gratulacje i życzenia sukcesów!

Wartości prawa unijnego i Europejskiej Konwencji Praw Człowieka

Jak wiadomo, prawo Unii Europejskiej jest prawem pisanim, z traktatami założycielskimi na szczycie rozbudowanego systemu źródeł prawa. Ogromnie znaczenie ma jednak orzecznictwo TSUE interpretujące i rozwijające przepisy prawa unijnego. Jest to jasne dla Czytelników naszego czasopisma, w którym wyroki Trybunału luksemburskiego są omawiane w szerokim zakresie.

W niniejszym numerze zamieszczony jest obszerny artykuł prof. Koena Lenaerts, prezesa TS, a ponadto członka Rady Naukowej EPS. W opracowaniu tym została szeroko przedstawiona koncepcja obywatelstwa europejskiego i implikacji dla obywateli Unii wartości europejskich zawartych w art. 2 TUE: praworządności, demokracji i solidarności. Za pośrednictwem przytoczonego i analizowanego bogatego orzecznictwa TS, często niedawnego, Czytelnicy otrzymują rozbudowany obraz norm prawa unijnego, które składają się bezpośrednio lub pośrednio na treść podstawowego statusu obywateli państw członkowskich, jak określa się obywatelstwo Unii. Artykuł ten będzie niewątpliwie stanowić dla Czytelników przewodnik po traktatach i TSUE.

Jako ilustracja znaczenia orzecznictwa TS i uwagi przywiązywanej do niego może służyć kilka glos zamieszczonych w niniejszym numerze naszego czasopisma.

Często przypominamy, że prawo europejskie to nie tylko prawo unijne i orzecznictwo luksemburskie, lecz także Europejska Konwencja Praw Człowieka i orzecznictwo strasburskie. Właśnie teraz przypada 75. rocznica powstania EKPC. Należy podkreślać znaczenie badań nad Konwencją i dorobkiem judykatury ETPC, zwłaszcza gdy stają się one ostatnio przedmiotem krytyki ze strony przywódców niektórych państw europejskich.

Można tu wspomnieć o liście otwartym 9 premierów, w tym premiera polskiego rządu, z maja 2025 r. Czytamy tam m.in., że „rozwój interpretacji Trybunału w niektórych przypadkach ograniczył naszą zdolność do podejmowania decyzji politycznych w naszych własnych demokracjach. Wpłynęło to na to, w jaki sposób my, jako przywódcy, możemy chronić nasze demokratyczne społeczeństwa i nasze narody przed wyzwaniami, przed którymi stoją one w dzisiejszym świecie”. Jesienią b.r. polski premier wypowiadał się w wywiadach krajowych i zagranicznych o pilnej potrzebie zmian w Konwencji wobec orzecznictwa ETPC, które, jego zdaniem, znacznie utrudnia walkę władz państwowych z nielegalnymi migrantami i terrorystami. W niektórych sformułowaniach można się było nawet doszukać myśli o wystąpieniu Polski z Konwencji.

Nawet jeśli się przyjmie, że była to tylko niefortunna wypowiedź bez dalszych konsekwencji, skłania to do baczniejszego śledzenia kolejnych wydarzeń. Inną sprawą jest potrzeba merytorycznej, także krytycznej, oceny wyroków ETPC. Należy przypomnieć o toczących się pracach nad reformą systemu Konwencji.

Nie miejsce tu na przytaczanie licznych zasług orzeczeń ETPC dla Polski, choćby tylko w ostatnich latach, dla obrony niezależności sądów. Rosną szanse na przystąpienie UE do EKPC.

Niedługo można się spodziewać publikacji w EPS cyklu artykułów na temat dorobku Konwencji i orzecznictwa ETPC.

Profesor Stanisław Biernat
Redaktor Naczelny „EPS”

Values of EU Law and the European Convention on Human Rights

It is known that EU law is written law, with the founding Treaties at the top of the extensive system of sources of law. However, judgments of the Court of Justice of the European Union, which interpret and supplement the provisions of EU law, are of vital importance, which is obvious to the readers of our journal, where judgments of the CJEU are discussed in detail.

This issue features an extensive article by Professor Koena Lenaerts, President of the CJEU and member of the Scientific Council of European Judiciary Review. This article broadly describes the concept of EU citizenship and implications for EU citizens of European values enshrined in Article 2 TEU: the rule of law, democracy and solidarity. The readers are offered a comprehensive review of the norms of EU law that, directly or indirectly, make up the substance of the basic status of citizens of Member States, as EU citizenship is referred to, based on several often recent judgments of the CJEU, cited and analysed there. This article is undoubtedly a guide to the Treaties and the CJEU for the readers.

Several commentaries published in this issue illustrate the importance of CJEU judgments and the attention they deserve.

We often reiterate that European law is not only EU law and CJEU judgments, but also the European Convention on Human Rights and the case law of the European Court of Human Rights in Strasbourg, and we are currently celebrating the 75th anniversary of the ECHR. The importance of research on the Convention and the *acquis* of the ECtHR should be emphasised, especially since they have recently come under criticism of leaders of some Member States.

An open letter signed by nine prime ministers, including the Polish prime minister, in May 2025, can be mentioned here. It reads, *inter alia*, that “the development in the Court’s interpretation has, in some cases, limited our ability to make political decisions in our own democracies. And thereby affected how we as leaders can protect our democratic societies and our populations against the challenges facing us in the world today.” In the autumn this year, the Polish prime minister spoke in interviews domestically and abroad about the urgent need for amendments to the Convention, in the light of judgments of the ECtHR that, in his opinion, significantly hinder the fight of the national authorities against irregular migration and terrorism. Some of his remarks could be even considered as hinting at the possibility of Poland’s withdrawal from the Convention.

Even if it is assumed that this was just an unfortunate statement without further consequences, subsequent events should be closely monitored. The need for a substantive, even critical, assessment of ECtHR case law is another issue. Work on reforming the Convention system should be kept in mind.

This is not the place to praise the numerous benefits for Poland stemming from ECtHR judgments defending judicial independence, even only those from recent years. The chances of EU accession to the ECHR are growing.

The publication of a series of articles on the Convention and ECtHR case law can be expected shortly in European Judiciary Review.

Professor Stanisław Biernat
‘EPS’ Editor-in-Chief